

Terminologické fórum II.

**TERMINOLOGICKÉ TEÓRIE VO
FRANKOFÓNNYCH KRAJINÁCH**

Jana **Levická**

TERMINOLOGICKÉ TEÓRIE VO FRANKOFÓNNYCH KRAJINÁCH

Jana Levická, SR

Otázkou, či je terminológia vedou v pravom slova zmysle, sa už zaoberalo mnoho teoretikov, ktorí však napriek množstvu napísaných článkov a statí nedospeli k uspokojivým záverom. Najnovšie sa dokonca objavujú hlasy o tom, že terminológia vlastne ešte nemala čas stať sa vedou aj v dôsledku neexistencie serióznej vedeckej diskusie a konfrontácie názorov odborníkov na hlavné terminologické otázky. (Cabré Castellví 2003) Nekonečné sú aj dišputy o vzťahu terminológie a lexikológie, ich vzájomného vymedzenia, ako aj hľadanie rozdielu medzi "obyčajnými" slovami a termínmi.

V centre pozornosti tohto článku je, naopak, súčasná mnohotvárna terminologická prax, v rámci ktorej sa však veľmi ťažko určuje jediný či uniformný prístup vzhľadom na rôznorodosť jej cieľov a adresátov. Chceme sa sústrediť na vývoj terminologickej práce v druhej polovici 20. storočia, ktorá na jeho sklonku zažila "drastickú zmenu" najmä vo frankofónnych krajinách (L'Homme, 2006). Terminologická prax totiž mimo normalizačného kontextu neustále narážala na nezrovnalosti medzi reálnym skúmaným materiálom a niektorými princípmi všeobecnej teórie terminológie (VTT ako sa v súčasnosti zvykne nazývať), formulovanej Wüsterovou viedenskou školou v 1. polovici 20. storočia¹. Snaha aplikovať ju na všetky praktické terminologické úlohy aciele ukázala, že VTT nezloží skúšku, ktorú pre ňu pripravila práca s veľkými korpusmi a počítačovými nástrojmi. Inými slovami, VTT nedokáže vysvetliť niektoré javy, popísať terminologické jednotky a ich vzťahy mimo svojho pôvodného normalizačného kontextu, potrieb a cieľa. Kritiku tradičnej terminológie navyše posilnili aj poznatky hraničných disciplín: napríklad kognitívna psychológia a filozofia poukázali na nemožnosť presne ohraničiť všeobecné a odborné poznatky, rovnako ako nemožno urobiť deliacu čiaru medzi všeobecným a odborným jazykom.

Práve možnosť využitia sofistikovaných softvérových nástrojov a materiálovej bázy v podobe elektronických korpusov si vyžiadali či urýchlili vznik nových postupov v rámci terminologickej práce a otriasli pevnosťou základných kameňov wüsterovskej doktríny. Zároveň to malo za následok rozšírenie palety adresátov, ktorých dovtedy predstavovali výlučne odborníci, a tiež uznanie, že aplikovaná terminológia nemusí byť len preskriptívna. Okrem jej využitia v jazykovej politike sa do popredia dostala predovšetkým traduktológia, terminografia a počítačové spracovanie prirodzeného jazyka.

Zrelativizované wüsterovské postuláty

1. Novšie terminologické analýzy ukázali, že pojmy, ktoré majú byť podľa Wüsteru v centre záujmu terminológie, nemožno považovať za presne ohraničené entity, ako dosvedčuje napríklad skúmanie terminologických sústav práva či ekonómie, nehovoriac o tom, že pojmy, rovnako ako ich jazykové označenia, podliehajú vývoju. Navyše, niektoré pojmy sú úzko späté s istým jazykovo-kultúrnym kontextom, a teda ich nemožno považovať za univerzálne, ako to postuloval Wüster (pozri L'Homme 2003, s. 153), respektíve Wüster ich chápal ako súbor medzinárodne unifikovaných pojmových príznakov, ktoré možno vyjadriť ekvivalentnými znakmi rôznych jazykových a nejazykových systémov (Cabré Castellví, 2003).

2. V súčasnom terminologickom myslení sa začína pri definovaní základnej jednotky terminológie, popri dichotómii pojem/termín, presadzovať lingvistické ba až

¹ Ako však pripomína Cabré Castellví, Wüster nikdy nehovoril o „teórii“, ale vždy o „náuke“, teda o praktických zásadách a nie o čisto teoretickom prístupe.

interdisciplinárne hľadisko. Podľa Cabré by sa totiž teoretici mali primárne zaoberať nie teóriou terminológie, ale termínu, keďže komplexný pohľad na terminologickú jednotku zároveň odzrkadľuje viacdimenzionálnosť samotnej terminológie. V jej ponímaní zahŕňa termín jazykovú, znalostnú a socio-komunikačnú stránku². Každá z týchto troch dimenzií, hoci sú neoddeliteľne späté, umožňuje priamy prístup k predmetu terminológie. Kognitívny rozmer terminológie umožňuje identifikovať jednotlivé príznaky pojmu a tiež vzťahy medzi jednotlivými pojmami, čím sa nadväzuje na niektoré staršie definície, podľa ktorých termín získava svoj *raison d'être*[až] na základe svojej príslušnosti k pojmovej štruktúre danej oblasti. Druhý, lingvistický rozmer termínu zahŕňa ich jazykové charakteristiky počnúc tvorbou, slovnodruhovým zaradením až po frazeológiu. Tretia stránka poukazuje na pragmatické okolnosti (sociologické, psychologické či historické), ktoré určujú prijatie a používanie konkrétneho termínu. Kládie dôraz na dôležitosť schválenia termínu jeho používateľmi, v tomto prípade predovšetkým odborníkmi.

3. Analýza autentických odborných textov opodstatnene vniesla do terminológie problematiku skúmania variantnosti terminologických jednotiek najmä na úrovni lexikálnych vzťahov synonymie, homonymie a polysémie, ktoré sa pôvodne viedenská škola snažila eliminovať v snahe vytvoriť dokonalý jazyk a zabezpečiť tak bezporuchovú komunikáciu. Kým Wüster totiž narábal s termínmi v kontexte svojho slovníka, do ktorého zahrnul už štandardizované jednotky, v reálnom textovom materiáli sa nemožno vyhnúť variantnosti v závislosti od rôznych registrov odbornej komunikácie.

Terminologické systémy, a nielen tie dnešné, zahŕňajú mnoho homonymných odborných pomenovaní vrátane medziodborových, ktoré možno na systémovej úrovni odlišiť pomocou definície daného pojmu, kým v praxi ich diferenciaciu zabezpečí samotný odborný text a jeho tematika. Ako píše Sager (1990, s. 58), moderná teória terminológie pripúšťa existenciu synonymických a variantných termínov, či už na báze geografického alebo sociálneho rozvrstvenia spoločnosti: „Jeden pojem môže mať toľko podôb, koľko existuje rôznych komunikačných situácií, ktoré si vyžadujú odlišné jazykové formy“. Za synonymné formy sa dnes zároveň považujú aj akronymy a skratky, pri ktorých sa v terminografických produktoch začínajú uvádzať aj lingvistické informácie.

4. Pokiaľ ide o vzťah termínu a textu, nepotvrdilo sa, že termíny sú od kontextu nezávislé, ale práve naopak. Ukazuje sa, že terminológ musí pri analýze brať nevyhnutne do úvahy ich miesto a funkciu v texte alebo korpuse, z ktorého pochádzajú. Otázkou kontextuálnej závislosti je navyše potrebné chápať aj širšie, teda nielen v striktnom jazykovom význame slova kontext. Odborný text má totiž logicky i tematicky konzistentnejšiu a systematickejšiu štruktúru ako text všeobecného charakteru. K významu termínu prispievajú práve text ruka v ruke s komunikačnou situáciou.

5. Pod vplyvom prelínania vedných odborov a ich rastúcej interdisciplinariny sa v súčasnosti čoraz častejšie stáva, že sa presné ohraničenie oblasti, a teda aj pojmu, stáva takmer utópiou. Nemožno sa o ňu preto bezvýhradne oprieť pri určovaní statusu termínu a pri jeho analýze, ako tomu bolo dosiaľ. Vymedzenie danej oblasti závisí skôr od cieľov terminologického projektu, hoci niektorí terminológovia sa ju snažia definovať na základe mimojazykovej referencie.

6. Náročnú výzvu pre terminologické spracovanie predstavuje aj frekventovaný jav determinologizácie a terminologizácie a s ním súvisiace vertikálne rozvrstvenie odbornej slovnej zásoby (Phal 1971), ktorý možno ilustrovať rôznorodou odbornou náročnosťou textov počnúc vysoko špecializovanými až po populárno-náučné. Termíny však majú domovské právo predovšetkým v odbornej komunikácii – písomnej i ústnej, ktorej účastníkmi sú odborníci danej disciplíny.

---

² Cabré (2003) v tejto súvislosti uvádza metaforu *mnohostenu*, pretože termín chápe ako viacdimenzionálnu jednotku, ktorú možno skúmať z rozličných uhlov podľa zvoleného hľadiska alebo úhly.

7. Do pozornosti terminologickej praxe sa dostala aj dynamika terminológií, teda vývoj terminologických sústav, zatiaľ čo VTT sa v zmysle svojej normalizačnej úlohy sústreďovala výhradne na synchronický terminologický výskum.

8. Posledným spochybneným bodom wüsterovského programu bolo striktné využívanie onomaziologického postupu, čím sa znovu sledovala možnosť odlišiť sa od lexikológie, v ktorej prevažuje semaziologický postup³. Onomaziologický postup v zmysle analýzy pojmu s cieľom nájsť adekvátne pomenovanie, t. j. nový termín – je však dnes v menšine. V tejto súvislosti Sager (1990, s. 56) upozorňuje, že „onomaziologický postup je najzreteľnejší v dvojazyčných technických slovníkoch a glosároch“, keď sa k termínu vo východiskovom jazyku, zodpovedajúcemu slovníkovému heslu, priraduje ekvivalent v cieľovom jazyku na základe porovnania ich definícií. V prípade existencie konkurenčných termínov pre jeden pojem sa však musí siahnuť k semaziologickej metóde, aby sa na základe sémantickej analýzy mohol určiť jediný správny termín, prípadne ponechať všetky existujúce termíny ako synonymá, priradiť k nim deskriptory úzu a jeden z nich označiť za dominantný. Terminologická deskripcia však v súčasnosti vo veľkej miere využíva semaziológiu, keďže údaje získava z odborných korpusov čiastočnou alebo plne automatickou extrakciou, po ktorej nasleduje analýza významu extrahovaných termínov. Striktné vydeľovanie semaziologického postupu ako výhradnej lexikologickej a lexikografickej metódy na jednej strane a onomaziológie ako súčasti terminologickej a terminografickej praxe na strane druhej je dnes už viac-menej minulosťou. Oba prístupy sú však komplementárne (na ich komplementaritu z našich lingvistov upozorňoval už Horecký a po ňom Kocourek 1991, s. 35) a ich výber či postupnosť závisí len od cieľa danej terminologickej práce a údajov⁴.

Súčasná terminologická trendy

Odborná literatúra ponúka rôzne typológie nových terminologických tendencií⁵, zahŕňajúcich dva až štyri smery v závislosti od autora a krajiny (pozri napríklad L'Homme 2003). V nasledujúcej časti predstavíme tri najvýraznejšie koncepcie, ktorým je vlastný záujem o termín ako jazykový znak podliehajúci lexikálnym univerzáliám, pričom jeho podstatu možno sčasti identifikovať na základe textu a tiež vzťahu k ostatným jednotkám odbornej slovnej zásoby. Tieto koncepcie sa však líšia cieľom svojich aktivít, metodológiou výskumu, typom odborníkov podieľajúcich sa na terminologických aktivitách, ale aj svojimi produktmi. Aj z tejto krátkej charakteristiky je badať ich vzájomné prelínanie a ovplyvňovanie.

Socioterminológia

Vo frankofónnych krajinách, a to na oboch brehoch Atlantického oceánu, sa sociolingvistické tendencie začali v terminologických výskumoch prejavovať v 80-tych rokoch minulého storočia, hoci ojedinele sa obdobné pokusy objavili aj v ZSSR. Prvýkrát sa termín socioterminológia objavil v roku 1982 v recenzii Jean-Clauda Boulangerera, o rok neskôr ho použil Pierre Lerat a niekoľko ďalších autorov. Termín i pojem sa však vytvárali postupne. Až v roku 1987 sformuloval koncepciu tohto terminologického smeru Yves Gambier, ktorý zdôrazňoval potrebu skúmania odborného jazyka v interakcii so spoločnosťou, teda vytvorenie novej disciplíny podľa vzoru sociolingvistiky. Ako uviedol

---

³ Zároveň tým podporoval snahu VTT o systematické usporiadanie terminologických systémov a postulovanú prioritu pojmu.

⁴ Napríklad pri tvorbe terminologických databáz, konkrétne ich terminologických záznamov, sa naďalej preferuje onomaziologický prístup.

⁵ Budin (2001, s. 19) ich nazýva „explananda“, pretože podľa neho ponúkajú len metódy deskripcie ale len veľmi zriedka skutočné vysvetlenia daných javov.

Gaudin (2005, s. 81) nešlo o kritiku terminológie vychádzajúcej z viedenskej školy, ale skôr o rozšírenie výskumného poľa o interdisciplinárne inšpirácie a aplikáciu nových softvérových nástrojov.

V skratke možno túto tendenciu zhrnúť do piatich kľúčových slov – termín, spoločnosť, variantnosť, deskripcia, dynamika. Termín sa v socioterminológii vníma ako jazykový znak podliehajúci zmenám, vyvolaným jednak externým vplyvom interakcie s ľudskou spoločnosťou a jednak intrajazykovými vzťahmi najmä na úrovni syntaxe a sémantiky. Na rozdiel od klasickej terminológie, ktorá pracovala s obmedzeným korpusom, nevšimla si hovorený jazyk a názor odborníkov povýšila na zákon, socioterminologický prístup, ako upozorňuje Delavigne (1995, s. 309), si logicky vyžaduje „získavanie a zhromažďovanie termínov z ich orálneho i písomného diskurzívneho kontextu“.

Z diachronického hľadiska zaujíma socioterminológov vývoj a zmeny pojmových sústav a stupeň ich odrazu v terminológiách – okolnosti a dôvody zanikania či pretrvania termínov, zmeny v ich forme, sémantike alebo syntaxi. Osobitnú pozornosť venujú hraničným disciplinám, kde sa stretávajú rôzne pohľady na tú istú problematiku a z nich vyplývajú odlišné teoretické prístupy a termíny, čo možno označiť za synchronické analyzovanie variantnosti.

V neskoršej fáze socioterminológovia obrátili svoju pozornosť aj na syntagmatiku termínov (kolokácie, frazeologizmy atď.), čím tento prístup začal konvergovať s textovým a prekladateľsky zameraným skúmaním terminológií (pozri nižšie). Vo frankofónnych krajinách sa tento záujem o textový rozmer premietol do obohacovania terminologického záznamu o valenciu termínov získanú z autentických textov. Napríklad Leratov model (1988, s. 30) terminologického záznamu ponúka okrem pojmových vzťahov subordinácie či partitívnosti aj položky syntaktického charakteru (napríklad aktantovo-valenčné informácie). Gaudin vo svojej súhrnnej publikácii *Socioterminologie* (2003, s. 13) podotýka, že socioterminologický prístup zmenil terminológiu natoľko, že prefix *socio-* vyznieva ako tautológia.

Ďalšie dva prúdy spadajú podľa Cabré (2003) pod počítačnú terminológiu, keďže využívajú textové korpusy a zaoberajú sa terminologickým inžinierstvom, konkrétne extrakciou a modelovaním dát a metadát pri spracovaní terminologických informácií. (pozri napríklad L'Homme 2006, Bourigault 2004, Pearson 1998).

Textová terminológia

Dostatočné množstvo reprezentatívnych dokladov o fungovaní termínu v texte a najmä rýchle a komplexné vyhľadávanie v nich ponúkla korpusová lingvistika, respektíve odborné korpusy, ktoré slúžia aj pri tvorbe terminologických databáz. Slodzianová (2000, s. 73) v tomto smere upozorňuje, že hlavným tromfom korpusovej lingvistiky a jej technik je donedávna nedosiahnuteľná spoľahlivosť a dôveryhodnosť, ktorú dala skúmaniu skutočného odborného úzu. Viaceré výskumy realizované pomocou odborných korpusov napríklad zistili, že terminologická variabilita sa týka 15 až 25 % jednotiek uznaných za termíny. Slodzianová však zároveň podotýka, že vytvorený korpus je smerodajný len v rámci konkrétnej terminologickej úlohy charakterizovanej špecifickým cieľom (napríklad so zameraním na preklad, tvorbu tezaurov, indexáciu, klasifikáciu atď.).

Typickým predstaviteľom tejto druhej tendencie, ktorou sa inšpirovala aj sociolingvisticky orientovaná terminologická prax, je podľa Gaudina Juan C. Sager. Kým socioterminológia skúma termíny v hovorenom a súčasne písanom diskurze s cieľom odhaliť vzťah používateľov jazyka k termínom, Sager a ďalší uprednostňujú odbornú komunikáciu v jej písanej podobe. Textocentrický pohľad vychádza z názoru, že text a terminológia sú

neoddeliteľne späté rôznymi druhmi vzťahov, keďže odborné pomenovania sa v prvom rade objavujú a získavajú z textov. Termín i text vytvárajú a determinujú vzťahy, či už je to vzťah príčina/následok, látka/produkt atď., ktoré treba rešpektovať nielen pri dekódovaní, ale aj pri kódovaní – tvorbe odborného textu. Zároveň sa zdôrazňuje nutnosť prihliadať na špecifická kombinatoriky terminologických jednotiek v texte.

Textová terminológia podľa L'Hommeovej (2003, s. 155) považuje termíny za „konštrukty“, keďže štatút terminologickej jednotky určuje terminológ analýzou vzhl'adom na jej miesto v korpuse a následne ho potvrdí alebo zamietne odborník vzhl'adom na cieľ terminologickej deskripcie.

Prekladová terminológia

Traduktologický smer zastupuje predovšetkým frankofónna oblasť, v ktorej má dominantné postavenie Kanada a Belgicko.

V širšom ponímaní tento implicitne viacjazyčný smer odmieta Wüsterovo úzke zameranie na vedu a techniku, a navyše sa zaoberá všetkými oblasťami ľudskej činnosti, pričom sa zároveň snaží uspokojiť každého používateľa odbornej lexiky, ale najmä prekladateľský sektor, ktorý si vznik tohto tretieho prúdu terminologických aktivít priamo vynútil. Traduktologický smer sa orientuje na problematiku ekvivalentácie termínov s cieľom tvoriť terminografické produkty, ktorých primárnymi používateľmi sú prekladatelia a tlmočníci. Základom je teda kontrastívna analýza terminologických sústav minimálne v dvoch jazykoch. Práve orientácia na prekladateľskú prax podnietila záujem o skúmanie sémantiky termínov a uznanie existencie ich geografických a sociálnych variantov. Záujem o sémantickú a zároveň syntaktickú dimenziu termínov predstavuje ďalší styčný bod s textovou terminológiou, keďže tá stavia na konkrétnych textových kolokáciách, teda na syntagmatike (Slodzianová 2000, s. 72).

Prekladovo zameraná terminologická práca (pozri napríklad ISO 12 616) vychádza z terminologických jednotiek východiskového jazyka (VJ), čiže z pohľadu lingvistických metód ide o semaziológiu, no vždy musí brať do úvahy aj pojmovú stránku (systematické skúmanie): v prvom rade je potrebné identifikovať pojem, ktorý daná jednotka VJ označuje, a ohraničiť ho nielen pomocou definície, ale aj príbuzných pojmov. Pokiaľ ten istý pojem, označený termínom VJ, pozná aj cieľový jazyk, možno pristúpiť k ekvivalentácii a stanoviť jej stupeň.

Záver

Ako hovorí Budin (2001, s. 20), v súčasnosti sa formuje mnohotvárna a názorovo pestrá teória terminológie jednak na základe priekopníckych prác prvej generácie terminológov, a jednak vďaka praktickým, ale aj teoretickým príspevkom celej generácie mladých vedcov, ktorí spustili lavínu terminologických diskusií a novínok.

Abstract:

The author deals with the terminological practice in today's French-speaking countries, the emphasis being put on the redefinition of principles of „classical“ theory of terminology. The second part of the article focuses on the description and contribution of three current tendencies in the terminological practice and thought.

Literatúra:

BOURIGAULT, Didier – SLODZIAN, Monique: Pour une terminologie textuelle. In:

- Terminologies Nouvelles*, 2000, č. 19, s. 29 – 32.
- BOURIGAULT, Didier – AUSSÉNAC-GILLES – Nathalie, CHARLET, Jean: Construction de ressources terminologiques ou ontologiques à partir de textes: un cadre unificateur pour trois études de cas. In: *Revue d'Intelligence Artificielle (RIA)*, Techniques Informatiques et structuration de terminologie, Pierrel J.-M. et Slodzian M. (Ed.), 2004, roč. 18, č. 1, s. 87 – 110.
- CABRÉ, Maria Teresa: *La terminologie – théorie, méthode et applications*. Armand Colin/PUO: Ottawa, 1998. 322 s.
- CABRÉ, Maria Teresa: Sur la représentation mentale des concepts: bases pour une tentative de modélisation. In: *Les sens en terminologie*. BEJOINT, Henri & Philippe THOIRON (eds.) Travaux du C.R.T.T, Presses Universitaires de Lyon: Lyon, 2000. s. 20 – 37.
- CABRÉ, CATELLVÍ, Maria Teresa: Theories of terminology: Their description, prescription and explanation = Les théories en terminologie : Leurs description, prescription et explication. Dostupné z www.hf.uib.no/forskingskole/cabre.pdf 25. 4. 2009
- ČERMÁK, František et al.: *Manuál lexikografie*. H&H: Praha, 1995. 286 s.
- DELAVIGNE, Valérie: Approche socioterminologique des discours du nucléaire. In: *Meta*, 1995, roč. 41, č. 2, s. 308 – 319.
- GAMBIER, Yves: Problèmes terminologiques des pluies acides: pour une socioterminologie, La fertilisation terminologique dans les langues romanes. In: *Meta* 1987, roč. 3, 314 – 320.
- GAUDIN, François: *Socioterminologie. Une approche sociolinguistique de la terminologie*. De Boeck et Larcier: Bruxelles, 2003. 286 s.
- GAUDIN, François: Socioterminologie. In: *Langages – La terminologie: nature et enjeux*, 2005, marec, č. 157, s. 80 – 92.
- L'HOMME, Marie-Claude – HEID, Ulrich – SAGER, Juan, C.: Terminology during the past decade (1994-2004). In: *Terminology*, roč. 9, č. 2., 2003, s. 151 – 161.
- L'HOMME, Marie-Claude: A Look at some Canadian Contributions to Terminology. In: *Modern Approaches to Terminological Theories and Applications*, Picht, H. (ed.), Linguistic Insights, Peter Lang: Bern, s. 55 – 75.
- HORECKÝ, Ján: *Základy slovenskej terminológie*. VEDA: Bratislava, 1956. 146 s.
- ISO 704 (2000): Travail terminologique – principes et méthodes. International Organization for Standardization.
- ISO 1087-1 (2000): Travaux terminologiques – Vocabulaire. International Organization for Standardization.
- ISO 12620 (1999): Aides informatique en terminologie. International Organization for Standardization.
- KOCOUREK, Rostislav: *La langue française de la technique et de la science. Vers une linguistique de la langue savante*, II. Rozšírené a aktualizované vydanie s doplnenou bibliografiou, Brandstetter: Wiesbaden, 1991. XVIII + 327 s.
- LERAT, Pierre: "Terminologie et sémantique descriptive", In: *La banque des mots*, numéro spécial, 1988, s. 11 – 30.
- LERAT, Pierre: *Les langues spécialisées*. Presses Universitaires de France: Paris, 1995. 208 s.
- LEVICKÁ, Jana: Slovenská terminologická databáza. In: *Kultúra slova*, 2008, roč. 42, č. 3, s. 139 – 157.
- LEVICKÁ, Jana: *Terminologické implikácie štruktúrnej a kontextovej analýzy francúzskej a slovenskej stavebnej lexiky*. Dizertačná práca. Bratislava 2006, 221 s.
- MASÁR, Ivan: (1991): *Príručka slovenskej terminológie*. VEDA: Bratislava, 1991. 192 s.
- PAVEL, Silvia – NOLET, Diane: *Handbook of Terminology*. Translation Bureau, 2001. Dostupné z <http://www.translationbureau.gc.ca> 2. 2. 2009
- PEARSON, Jennifer: *Terms in Context*. John Benjamins Publishing Company:

- Amsterdam/Philadelphia, 1998. xiii+243 s.
- PHAL, André et al.: *Vocabulaire générale d'orientation scientifique*. CREDIF/Didier: Paris, 1971.
- RASTIER, François: Le terme : entre ontologie et linguistique". In: *La banque des mots*, č. 7, 1995, s.35 – 65. Dostupné z http://www.revue-texto.net/Inedits/Rastier/Rastier_Terme.html 2. 2. 2009.
- SAGER, Juan Carlos: *A Practical Course in Terminology Processing*. John Benjamins Publishing Company: Amsterdam/Philadelphia, 1990. xii + 252 s.
- SLODZIAN, Monique: L'émergence d'une terminologie textuelle et le retour du sens. In: *Les sens en terminologie*. Travaux du C.R.T.T. Presses Universitaires de Lyon: Lyon, 2000. s. 61 – 85.
- STN ISO 860 (1998): Terminologická práca – Harmonizácia pojmov a termínov. Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR.
- STN ISO 1087-1 (2003): Terminologická práca. Slovník. Časť 1: Teória a aplikácia. Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR.
- THOIRON, Philippe – BÉJOINT, Henri: Les sens des termes. In: *Les sens en terminologie*. Travaux du C.R.T.T. Presses Universitaires de Lyon: Lyon, 2000. s. 16 – 21.
- WRIGHT Sue-Ellen – BUDIN, Gerhardt. (eds): *Handbook of terminology management*. John Benjamins Publishing Company: Amsterdam/Philadelphia, 2001. 372 s. ISBN-10: 1556195028